

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturavdelningen
Örjan Nilsson
010-224 51 67

Skötselplan
2017-12-05

Bilaga 3
Diarienummer
511-43473-2015
Dossienummer
1496-2233

Sida
1(15)

Skötselplan för naturreservatet Offerstenen i Falköpings och Skövde kommuner

Naturreservatet Offerstenen, Foto: Leif Andersson

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Sammanfattning	3
1.1 Syfte.....	3
1.2 Fakta om området och dess skötsel	4
2. Beskrivning av området	4
2.1 Uppgifter	4
2.2 Allmän beskrivning av området	4
2.3 Mark- och vattenanvändning – då och nu	6
2.4 Bevarandevärden	6
2.4.1 Biologiska bevarandevärden.....	6
2.4.2 Geovetenskapliga bevarandevärden	7
2.4.3 Kulturhistoriska bevarandevärden	7
2.4.4 Friluftslivsvärden	8
2.5 Övrig bebyggelse och anläggningar.....	8
3. Skötsel och bevarandemål.....	8
3.1 Indelning av skötselområden.....	8
3.2 Bevarandemål.....	8
3.3 Allmänt om skötseln	8
3.4 Konsekvenser av klimatförändringar	9
3.5 Skötselområden med mål och åtgärder	9
3.6 Forn- och kulturmiljövård	10
4. Friluftsliv.....	10
5. Gränsmarkering.....	11
6. Uppföljning	11
6.1 Dokumentation av skötselåtgärder	11
6.2 Bevarandemål och gynnsamt tillstånd	12
6.3 Revidering av skötselplanen	12
7. Planerad förvaltning	12
8. Referenser	12
Bilaga 1	14
Tabell Arter	14
Tabell Naturtyper	15
Tabell Natura2000 habitattyper.....	15

BILAGOR

- Bilaga 1: Tabell arter
 Tabell Naturtyper
 Tabell Natura 2000-typer
- Bilaga 2a: Skötselområden och friluftsliv
- Bilaga 2b: Naturtypskarta (befintliga naturtyper)
- Bilaga 2c: Natura 2000-habitatskarta

Skötselplanen är uppdelad i två delar, A och B. Den första delen är en beskrivande del. Där anges bland annat naturreservatets syften och vilka natur- och bevarandevärden som finns i naturreservatet. Den andra delen av skötselplanen beskriver naturreservatets bevarandemål och hur naturreservatet ska skötas.

DEL A – Offerstenen

Skötselplanen beskriver vad som ska göras i naturreservatet, när och hur ofta det ska göras. Den fastställer också vad som är viktigast att göra om reservatsförvaltaren, d.v.s. den som är ansvarig för naturreservatets skötsel, behöver prioritera. Förutom reservatsförvaltaren vänder sig skötselplanen till markägarna och andra intressenter.

1. Sammanfattning

1.1 Syfte

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara och utveckla naturvärden knutna till en gammal och orörd barrskog
- bevara naturvärden knutna till ett antal våtmarksområden med tillhörande avrinningsdråg och bäckar
- bevara inom området förekommande naturtyper som ingår i EU:s nätverk av Natura 2000-områden, i gynnsamt tillstånd: *Västlig taiga 9010*; och *Öppna svagt välvda mossar, fattiga - intermediära kärr och gungflyn 7140*
- friluftsliv som grundar sig på allemansrätten ska kunna bedrivas i naturreservatet.

Syftet ska tryggas genom att:

- områdets skogar och myrar lämnas till fri utveckling
- områdets hydrologi lämnas opåverkad
- parkeringsplats och informationsskyltar anordnas och underhålls
- den befintliga vandringsleden som går genom naturreservatet (Pilgrimsleden) underhålls.

Naturresevatets syften styr vilka föreskrifter (regler) som gäller i naturresevatet och ifall skötsel behövs för att syftena med naturresevatet ska kunna uppfyllas.

1.2 Fakta om området och dess skötsel

Området utgörs till större delen av naturskogsartad barrskog i Billingslutningen. Gran dominerar trädskiktet med litet inslag av tall. Även mindre ytor med ungskog, hygge och fattigkärr finns i naturresevatet. I de östra delarna slingrar sig Hallavadsbäcken nedför slutningen. Både skog, kärr och bäck lämnas utan åtgärder. P-plats iordningsställs och underhålls strax väster om naturresevatet. En stig röjs fram och markeras från P-platsen till naturresevatet. Pilgrimsleden som genomkorsar områdets östra del underhålls och förses med informationsskyltar.

2. Beskrivning av området

2.1 Uppgifter

Namn:	Offerstenen
Beslutsdatum:	2017-12-05
Areal:	32,9 ha, varav vatten 0 ha
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Falköpings och Skövde kommuner
Förvaltare:	Länsstyrelsen Västra Götaland
NVR id:	2047521
Ägandeförhållanden:	Staten och privat
Typindelning enligt vattendirektivet:	Limnisk ekoregion 7 Sydsvenska höglandet, söder om norrlandsgränsen, över 200 m.ö.h.

2.2 Allmän beskrivning av området

Topografi och läge

Området ligger i södra delen av Sydbillingens diabasplatå och ansluter till det befintliga naturresevatet Sydbillingens platå. Större delen av området är beläget på platån men omfattar även en sydsluttning ner mot Söakullsmossen. En knapp halv kilometer i sydvästlig riktning ligger barrskogsresevatet Sunnersiken.

Områdets lägsta punkt ligger på drygt 250 m.ö.h. i nivå med Söakullsmossen, och den högsta punkten på en altitud om drygt 280 m.ö.h. uppe på Sydbillingens platå. Naturresevatet har en maximal utsträckning i nord-sydlig ledd om knappt 1 100 m och i öst-västlig ledd maximalt ca 460 m.

Området domineras av barrblandskog och myrmark. Hallavadsbäcken som avvattnar delar av myrkomplexen Orrakäcklingen och Säckingen rinner genom delar av området från norr till söder. I de norra delarna rinner bäcken strax utanför området inne i det angränsande naturresevatet och Natura

2000-området Sydbillingens platå, där även Säktingen ingår. Hela naturreservatet Offerstenen ingår i riksintresset Sydbillingen. Den sydligaste delen av naturreservatet är en registrerad nyckelbiotop.

Klimat

Genom sitt läge på Billingens platå kännetecknas området, i förhållande till landskapet på lägre nivåer, av högre årsmedelnederbörd och lite kallare klimat. Vegetationstyperna har en västsvensk prägel.

Vegetation

Markerna domineras av barrblandskog. I de flesta delar dominerar gran. Här finns skogstyper från fuktiga sumpskogar till torra skogsmarker. Genomgående kännetecknas skogarna av markkemiskt magra marker. Lite rikare skog finns i sydslutningen med djupare jordar. Här finns också en del diabasblock och diabasen går också i dagen på några ställen. Mycket få skogliga ingrepp kan ses i skogen. Åldern av träden kan uppskattas till maximalt 130 år.

Skogarna består till ganska stor del av sumpskog som är av blandade typer med gran, tall och björk. Talldominerade bestånd omväxlar med grandominerande. Vanliga arter är lingon, blåbär, odon, tuvull och stjärnstarr. I bottenskiktet märks granvitmossa *Sphagnum girgensohnii*, klubbvitmossa *Sphagnum angustifolium* och björnmossa *Polytrichum commune*. I naturreservatets utkanter finns den nordliga arten klotstarr.

Barrskogar på frisk och torr mark är vanligen dominerade av gran med inslag av tall och lite björk. Fält- och bottenskikt är artfattigt med blåbär, lingon, ljung och kruståtel.

I de övre, norra delarna, är jordtäcket bitvis tunt och skogen gles och lågvuxen. De något rikare delarna längre ned i sydslutningen kännetecknas av mer högvuxen och grov gran. I fältskiktet blir kruståtel vanligare och det finns ett inslag av arter som harsyra samt rosmossa *Rhodobryum roseum*, thujamossa *Thuidium tamariscinum* och skogsstjärnmossa *Plagiomnium affine* bland mossorna. På blocken växer stensöta och lopplummer samt mossorna lundlummersmossa *Barbilophozia barbata* och skogsbjörnmossa *Polytrichastrum formosum*. Framför allt i sydslutningen, men även i andra delar, finns ekplantor i skogen.

Ett antal mindre ytor med hygge och ungskog efter avverkningar finns i naturreservatets kanter. Längst i söder mot Söakullsmossen finns ett mindre område som delvis förr varit mossodling och som antagligen planterats med gran och nu har ringa naturvärde.

Epifytfloran i skogen är ganska artfattig, hänglavar förekommer endast sparsamt. Karakteristiskt är att det är mycket gott om gammelgranslav *Lecanactis abietina* på granarna. Även blodlaven *Mycoblastus sanguinarius* förekommer här och var.

Mängden död ved, torrträd och lågor, varierar starkt i området. Det finns ett par större vindfällen där det finns stora mängder död sen stormarna i början på 2000-talet. Det mesta är lågor och torrträd som är yngre än 10 år. En del äldre lågor finns dock i de södra delarna. Vanliga vedsvampar i området är t.ex. klibbticka *Fomitopsis pinicola*, knölticka *Antrodia serialis*, citronticka *Antrodia xantha*, timmerticka *Antrodia sinuosa*, violticka *Trichaptum abietinum*, luktticka *Gloeophyllum odoratum*, blåtticka *Postia caesia*, blödskein *Stereum sanguinolentum* och rotticka *Heterobasidion annosum*. På död ved av björk finns björkticka *Piptoporus betulinus* och svart eldticka *Phellinus nigricans*.

Utmed Hallavadsbäcken, som avvattnar myrkomplexen Orrakäcklingen och Säckingen, finns fattigkärrsdråg. Även kärr som inte ligger i direkt anslutning till bäcken finns. Kärren är genomgående av fattigkärrstyp dominerade av vitmossor som uddvitmossa *Sphagnum fallax*, praktvitmossa *Sphagnum magellanicum* och sotvitmossa *Sphagnum papillosum*. Bland kärlväxterna märks klockljung, stjärnstarr, tuvull, ängsull och tranbär. I kärren finns ofta senvuxen björk, gran och tall. I ett kärr som finns väster om Hallavadsbäcken finns rikligt med pors, blååtäl och veketåg.

Hallavadsbäcken är en större bäck med god vattenföring som i större delen av sträckningen i naturreservatet har ett naturligt och odikat lopp. Endast längs i söder, i de marker som varit gamla mossodlingar vid Söakullsmossen, finns ett avsnitt som är ett äldre dike.

Utmed Pilgrimsleden finns små ytor med fukthedsvegetation, gynnad av trampet, med borsttåg, stagg, ängsvädd, blååtäl, knägräs, blodrot, ängsskallra, ärtstarr och krypvide.

2.3 Mark- och vattenanvändning – då och nu

Gamla senvuxna granar med form av kjolgranar tyder på att träden är uppkomna i ganska glesa bestånd. Det är sannolikt att skogsbyte förekom ännu i början på 1900-talet. Detta stämmer överens med häradsekonomiska kartan från slutet av 1800-talet. Denna visar på barrskog som bitvis kan ha varit gles med möjligt inslag av buskvegetation. På 1960-talet bestod området av gammal, något luckig skog, troligen liknande den gamla skog som idag finns i naturreservatet. Undantaget är att det numera även finns små partier med ungskog och hyggesmark.

2.4 Bevarandevärden

2.4.1 Biologiska bevarandevärden

Naturreservatet utgörs av äldre orörd skog som, i takt med att mer död ved bildas och åldras, kommer att bli hemvist för arter känsliga för skogsbruk. Ställvis finns redan idag gott om död ved på vilken flera rödlistade vedsvampar förekommer (se bilaga 1). Dessutom utgör området ett

komplement till naturreservatet Sydbillingens platå med barrskog av bättre bonitet och inkluderar mark i sluttningszonen på diabas. På sådan mark har några mer krävande marksvampar observerats som tuvspindling *Cortinarius turmalis*, bitter riddarmusseron *Tricholoma aestuans* och granfingersvamp *Ramaria eumorpha*. Vidare förekommer den rödlistade orange taggsvamp *Hydnellum aurantiacum* som också ofta växer i granskogar med något basisk jordmån.

Naturreservatets hydrologi är skyddsvärd med våtmarker och vattendrag som avvattnar större våtmarker på Sydbillingens platå. Ett längre avsnitt av orörd skogsbäck, d.v.s. Hallavadsbäcken, finns i naturreservatet.

2.4.2 Geovetenskapliga bevarandevärden

Av visst geologiskt intresse är att naturreservatet omfattar sluttning med exponerad diabasberggrund.

2.4.3 Kulturhistoriska bevarandevärden

I de östra delarna utmed gränsen mellan Falköpings och Skövde kommuner finns ett liggande flyttblock (ca 1 x 1,5 m) som enligt traditionen har använts som offerplats (RAÄ Häggum 66:1, i Bolums/Häggums socken). I en spricka i stenen finns en del äldre mynt. Blocket kallas Offerstenen och har fått ge namn åt naturreservatet. Offerstenen klassas av Riksantikvarieämbetet som en s.k. "Övrig kulturhistorisk lämning".

En låg stenmur finns i de lägre delarna mot de tidigare odlingsmarkerna vid Söakullsmossen.

Offerstenen, på gränsen mellan Falköpings och Skövde kommuner

2.4.4 Friluftslivsvärden

Genom naturreservat finns ett avsnitt av en vandringsled mellan Varnhem och Häggum. Den kallas, i likhet med flera andra leder i länet, för Pilgrimsleden. Denna led röjdes upp 1974 utmed den sträckning den medeltida leden mellan Varnhems och Alvastra kloster antogs ha haft. Leden har således medeltida anor. Leden har sedan skötts med ideella krafter (Varnhems IF). Leden är fortfarande utmärkt och lätt att följa i terrängen, våta partier har spänger och en bro finns över Hallavadsbäcken. Nära bäcken finns rester av en ramp som använts som serveringsplats under de vandringar som har företagits.

Lämpligaste väg till naturreservatet är via Bjärsjö skjutfält in till vändplats 60 m väster om naturreservatet. En skogsväg sydost om naturreservatet leder fram till en vändplats ca 180 m från området vid huset Backen. Vändplatsen ligger 30 m från Pilgrimsleden som leder till naturreservatet.

2.5 Övrig bebyggelse och anläggningar

I naturreservat finns inga byggnader eller anläggningar.

DEL B – Skötsel av naturreservatet Offerstenen

3. Skötsel och bevarandemål

3.1 Indelning av skötselområden

Indelning av skötselområden utgår från skötselbehovet. Naturreservatet är indelat i ett (1) skötselområde.

Skötselområdena är:

1. Skog och kärr, fri utveckling

Inom skötselområdet förekommer flera naturtyper. Vad denna indelning grundar sig på redovisas i tabell 2 i bilaga 1. I skötselområdet finns det även Natura 2000-naturtyper, se tabell 3, bilaga 1. Naturtyperna och Natura 2000-naturtypernas avgränsningar framgår av bilagorna 2b och 2c.

3.2 Bevarandemål

Bevarandemålen preciserar syftet för respektive skötselområde och ger en beskrivning av hur det ska se ut när gynnsamt tillstånd råder. De ger också förutsättningarna för den uppföljning som planeras.

3.3 Allmänt om skötseln

Skötseln är inriktad på intern beståndsdynamik, inga vegetationsvårdande åtgärder kommer att utföras i naturreservatet.

3.4 Konsekvenser av klimatförändringar

I dagsläget förväntas inga större effekter på naturreservatets skog utifrån framtida klimatförändringar. Områdets skötsel med inriktning på intern dynamik innebär att trädslagssammansättningen kommer att variera över tid. Det är svårt att förutsäga om exempelvis gran och lövträd kommer att minska eller öka i omfattning till följd av varmare respektive fuktigare klimat.

En konsekvens av ett varmare klimat kan bli en ökad igenväxningstakt av kärrrytor. Det är osäkert huruvida det även kommer att bli torrare vid ett varmare klimat och därmed risk för uttorkning i kärr och sumpskogar. Detta motverkas delvis genom att naturreservatets vattendrag lämnas till fri utveckling.

3.5 Skötselområden med mål och åtgärder

Skötselområde 1 – Skog och kärr, fri utveckling

Skötselområde	Areal (ha)
1	32,9

Naturtyp	Areal år 2016 (ha)	Målareal (ha)
Naturskogsartad taiga (där naturskogsartad skog i nedanstående naturtyper ingår)	27,5	31,1
Barrblandskog	22,9	26,5
Barrsumpskog	4,6	4,6
Hygge	0,3	0
Ungskog	3,3	0
Kärr	1,8	1,8

Natura 2000-naturtyp	Areal år 2016 (ha)	Målareal (ha)
7140 – Öppna mossar och kärr	1,8	1,8
9010 – Taiga	27,5	31,1

Beskrivning:

Skötselområdet utgörs av barrblandskogar och fattigkärr, delvis i mosaik. Mestadels är skogen gammal och naturskogsartad med dominans av gran, men även ungskog och hyggesmark förekommer (se även kap 2.2). Hallavadsbäcken slingrar sig nerför Billingesluttningen i östra delen av naturreservatet, men är sedan tidigare uträtad längst i sydost.

Bevarandemål:

- Arealen fattigkärr är 1,8 ha.
- Arealen naturskogsartad taiga, med i huvudsak barrblandskog och barrsumpskog, är 31,1 ha.

- Skogen har en varierad åldersstruktur med stort inslag av gamla träd, döda träd samt lågor. Omvälvande störningar i form av t.ex. insektsangrepp eller brand, kan leda till att hela eller delar av skogen under perioder har en annan karaktär. Detta är en del av skogens utveckling.
- Skötselområdets hydrologi är naturlig, d.v.s. utan ingrepp.
- Typiska arter av mossor och kärlväxter förekommer i Natura 2000-habitaten.

Skötselåtgärder:

- Inga (fri utveckling)

3.6 Forn- och kulturmiljövård

Ev. buskar, träd och vindfällin inom ca. 5 m från Offerstenen (*Övrig kulturhistorisk lämning, RAÄ Häggum 66:1, i Bolums/Häggums socken*), röjs bort vid behov. Offerstenens lokalisering framgår av bilaga 2a.

Vid ev. röjningar bör inte röjningsmaterial ligga kvar på eller nära Offerstenen.

4. Friluftsliv

Karta med informationsskylt, stigar och P-plats finns i bilaga 2a.

Bevarandemål:

- Det ska finnas en väl underhållen P-plats för ca 3-4 bilar väster om naturreservatet. Från P-platsen ska det finnas en väl underhållen stig fram till naturreservatet.
- Det finns tre väl underhållna informationsskyltar. Två i naturreservatet i anslutning till Pilgrimsleden och en strax utanför naturreservatet i anslutning till P-platsen.
- 0,6 km väl underhållen, markerad vandringsled finns i naturreservatet, med spänger/bro över fuktiga områden och Hallavadsbäcken vid behov.

Engångsåtgärder:

- Nyttjanderättsavtal tecknas för den mindre vägen inklusive vändplats väster om naturreservatet (Bolum GA:4). P-plats för 3-4 bilar anläggs vid vändplatsen inom 2 år.

- Informationsskyltar ska sättas upp på de platser som är markerade på karta i bilaga 2a. Tavlorna ska utföras enligt svensk standard och Naturvårdsverkets anvisningar ”Att skylta skyddad natur”. De ska bland annat innehålla karta över naturreservatet samt beskriva dess syfte, bevarandevärden och gällande föreskrifter för allmänheten.
- Vandringsleder i området markeras i terrängen vid behov (enligt karta i bilaga 2a). Vid behov anläggs spänger genom fuktiga områden. Brädrester från en äldre ramp utmed Pilgrimsleden plockas bort eller eldas upp.

Underhållsåtgärder:

- P-platsen väster om naturreservatet och stigen fram till naturreservatet underhålls vid behov. P-platsens tillfartsväg underhålls vid behov av berörda nyttjanderättshavare.
- Informationsskyltar ska tillses regelbundet och underhållas vid behov av förvaltaren.
- Vandringsleder underhålls vid behov, inklusive markeringar i fält samt spänger och bro över fuktiga områden och Hallavadsbäcken. Vid behov kan träd som riskerar att falla eller har fallit över vandringsled (enligt karta i bilaga 2a) undanröjas och läggas åt sidan. Buskar, vindfällan och unga träd röjs bort vid behov längs Pilgrimsleden.

5. Gränsmarkering

Naturreservatets gräns ska märkas ut i fält. Gränsmarkeringar ska utföras enligt Naturvårdsverkets anvisningar ”Att skylta skyddad natur”.

6. Uppföljning

6.1 Dokumentation av skötselåtgärder

Skötselåtgärder som utförs i naturreservatet bör dokumenteras av den som utför åtgärden. Av dokumentationen bör framgå:

- åtgärd
- plats (skötselområde)
- kostnad
- tidpunkt
- utförare

Åtgärder av restaureringskaraktär bör dokumenteras med foto före och efter åtgärd.

6.2 Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. I en särskild uppföljningsplan kommer målindikatorer att anges. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i skötselplanen uppfylls och att skötseln fungerar. Uppföljningen kommer vara en viktig hjälp för förvaltarens planering av skötselarbetet.

6.3 Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras när uppföljningen indikerar att det behövs.

7. Planerad förvaltning

Tabell 2. Sammanfattning och prioritering av skötselplanens åtgärder. Prioritering inom intervall 1-3 där 1 är högsta prioritet att genomföra.

Åtgärd	Skötselområde	När/intervall	Prioritet
Gränsmarkering	1	Efter beslut	1
Anordnande av informationsskyltar	1	Efter beslut	1
Tillsyn/underhåll av informationsskyltar	1	Regelbundet/vid behov	1
Nyttjanderättsavtal för P-plats med tillfartsväg	Utanför naturreservatet	Efter beslut	1
Anläggande av P-plats	Utanför naturreservatet	Inom 2 år	1
Underhåll av P-plats	Utanför naturreservatet	Vid behov	1
Markering av vandringsled och anläggande av spänger	1	Efter beslut, vid behov	1
Underhåll av vandringsled med spänger och bro	1	Vid behov	1
Uppeldning av brädrester utmed Pilgrimsleden	1	Efter beslut	2
Uppföljning av skötselåtgärder	1	Efter åtgärd	2

8. Referenser

Referenser specifikt för detta naturreservat

Kardell, L. 1978. Sydbillingen – skräpskog eller naturreservat? Sveriges Lantbruksuniversitet, Avdelningen för landskapsvård. Rapport 15.

SGU. 2016. Berggrunds- och jordartskarta (kartgeneratorn).

SLU. 2016. Artportalen.

Allmänna referenser

EUs art- och habitatdirektiv (direktiv 92/43/EEG) annex 2 och 4.

EUs fågeldirektiv (direktiv 79/409/EEG) annex 1.

Finsberg, C. 2013. Skyddad natur i ett förändrat klimat. Grön infrastruktur i strandängar och ädellövmiljöer samt klimatanpassad skötsel av skyddad natur. Rapport 2013:74. Länsstyrelsen i Västra Götalands län.

Gärdenfors, U. (red.). 2010. Rödlistade arter i Sverige 2010- The 2010 Red List of Swedish Species. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Naturvårdsverket. 1999. Bedömningsgrunder för miljö kvalitet. Sjöar och vattendrag: bakgrundsrapport 1: kemiska och fysikaliska parametrar. Rapport 4920, Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket, 1994. Myrskyddsplan för Sverige.

Naturvårdsverket, 2003. Att skylta skyddad natur. Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket, 2003. Kartering av skyddade områden – skogstyper i naturreservat och nationalparker. Rapport 5282, Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2006. Myrskyddsplan för Sverige - huvudrapport över revidering 2006. Rapport 5667, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.), 2010. Signalarter - indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping.

Påhlsson, L. (red.). 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510, Nordiska Ministerrådet, Köpenhamn.

Bilaga 1

Tabell Arter

Tabell 1. Förekomst av

- signalarter (S), arter som används för att lokalisera och urskilja skogar med höga naturvärden (Skogsstyrelsen, Nitare 2010)
- rödlistade arter uppdelade enligt Artdatabankens kategorier: Nationellt utdöd (RE); Akut hotad (CR); Starkt hotad (EN); Sårbar (VU); Nära hotad (NT); Kunskapsbrist (DD), (Gärdenfors 2010)
- arter (ÅGP) som omfattas av Naturvårdsverkets åtgärdsprogram för hotade arter
- arter (EU) som är listade i EUs fågeldirektiv (direktiv 79/409/EEG) annex 1 och art- och habitatdirektiv (direktiv 92/43/EEG) annex 2 och 4.
- Källa/uppgiftslämnare: Leif Andersson (LA), Rolf-Göran Carlsson (RGC), Kurt-Anders Johansson (KAJ), Sabina Wallgren (SW), Örjan Nilsson (ÖN).

Frekvens: (1) enstaka, (2) måttlig, (3) riklig, eller exakt uppgift om sådan finns.

Art	Kategori	Skötselområde och koordinat	Frekvens	Inventeringsår	Uppgiftslämnare
Mossor					
Långfliksmossa, <i>Nowellia curvifolia</i>	S	1 (6470750,1376025)	1	2012	LA
Vågig sidenmossa, <i>Plagiothecium undulatum</i>	S	1 (6470750,1376025)	1	2012	LA
Lavar					
Gammelgranslav, <i>Lecanactis abietina</i>	S	1 (6471220,1376005)	3	2012	LA
Svampar					
Gransotdyna, <i>Camarops tubulina</i>	VU	1 (6470935,1376095)		1997-	KAJ, RGC
Orange taggsvamp, <i>Hydnellum aurantiacum</i>	NT	1 (6470906,1376180)		2007	KAJ, RGC
Granticka, <i>Phellinus chrysoloma</i>	NT	1 (6470930,1376090)		2007	KAJ, RGC
Ullticka, <i>Phellinus ferrugineofuscus</i>	NT	1 (6470935,1376095)		1997	KAJ, RGC
Vedticka, <i>Phellinus viticola</i>	S	1 (6470930,1376090)		2007	KAJ, RGC
Dropptaggsvamp <i>Hydnellum ferrugineum</i>	S	1		2011	SW
Fåglar					
Tjäder, <i>Tetrao urogallus</i>	EU	1		2011	ÖN
Spillkråka, <i>Dryocopus martius</i>	EU	1		2011	ÖN

Tabell Naturtyper

Tabell 2: Markslag och naturtyper som ska rapporteras till Naturvårdsverket. Målarealerna är de som förväntas efter eventuella restaurerings- och skötselåtgärder.

¹ Kartering av skyddade områden (KNAS), (Naturvårdsverket 2003)

⁶ Biotopkartering – vattendrag (Halldén et al. 2002)

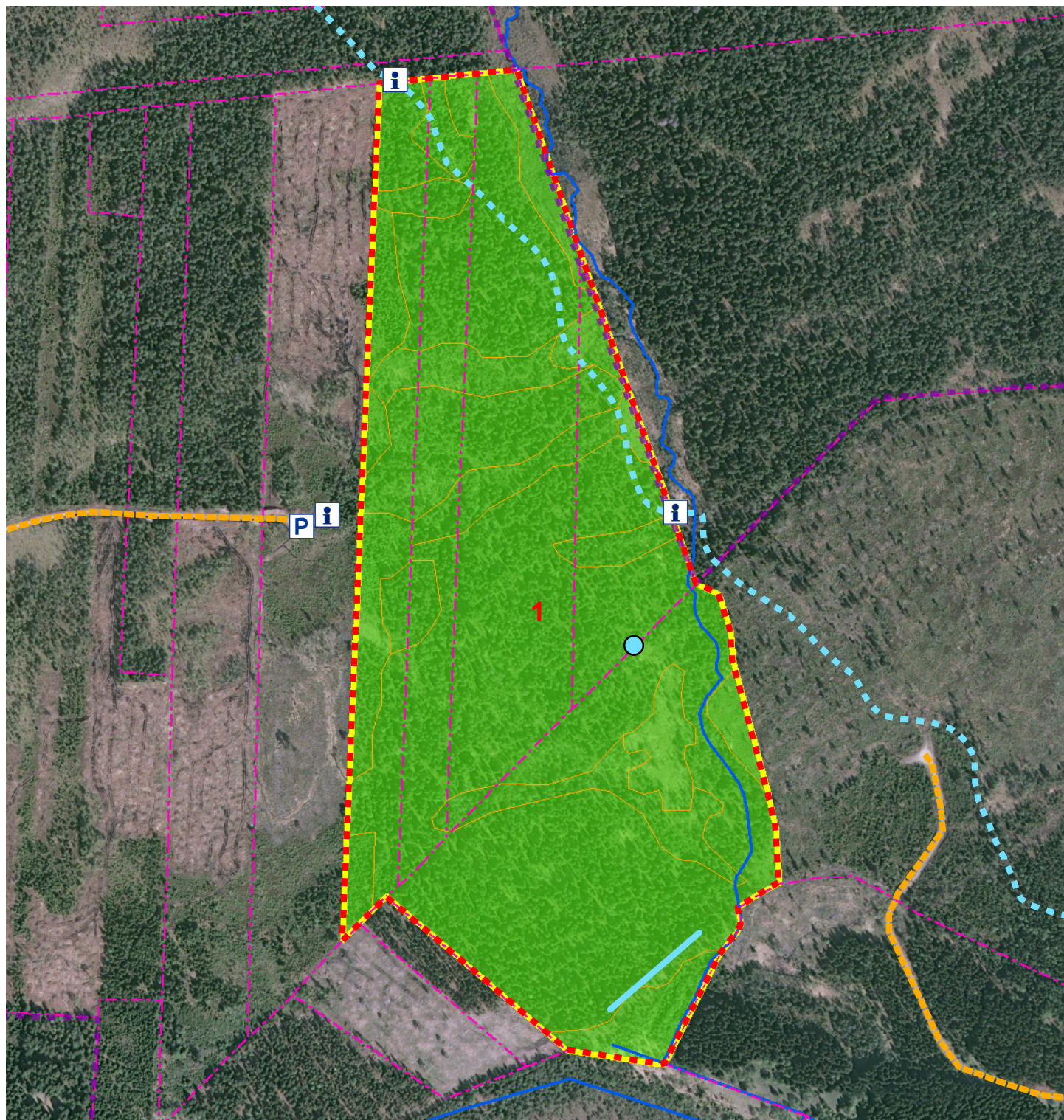
⁸ Myrskyddsplan för Sverige - huvudrapport över revidering 2006 (Naturvårdsverkets rapport 5667)

Markslag och Naturtyp	Areal år 2017 (ha)	Målareal (ha)
Naturskogsartad taiga (där naturskogsartad skog i nedanstående naturtyper ingår)	27,5	31,1
Barrskog:	22,9	26,5
Barrblandskog ¹	22,9	26,5
Sumpskog:	4,6	4,6
Barrsumpskog ¹	4,6	4,6
Hygge¹:	0,3	0
Ungskog, plantskog:	3,3	0
Myr⁸:	1,8	1,8
Kärr	1,8	1,8
Vattendrag⁶:		
Strömmande (bäck)	600 m	600 m

Tabell Natura2000 habitattyper

Tabell 3: Förekommande Natura 2000-habitat

Kod	Natura 2000-habitat	Areal år 2017 (ha)	Målareal (ha)
7140	Öppna mossar och kärr	1,8	1,8
9010	Taiga	27,5	31,1

Bilaga 2a, Skötselområden Naturreservatet Offerstenen, Falköpings och Skövde kommuner

Skötselområde

 1 - skog och kärr, fri utveckling

Anordningar friluftsliv

 P-plats

 Informationsskylt

 Vandringsled

 Naturtyper

 Vattendrag

 Mindre väg

 Stenmur

 Fornlämning (Offerstenen)

 Fastighetsgräns

 Naturreservatet Offerstenen

 Naturreservatet Sydbillingens
platå

Skala (i A4): 1:6 000

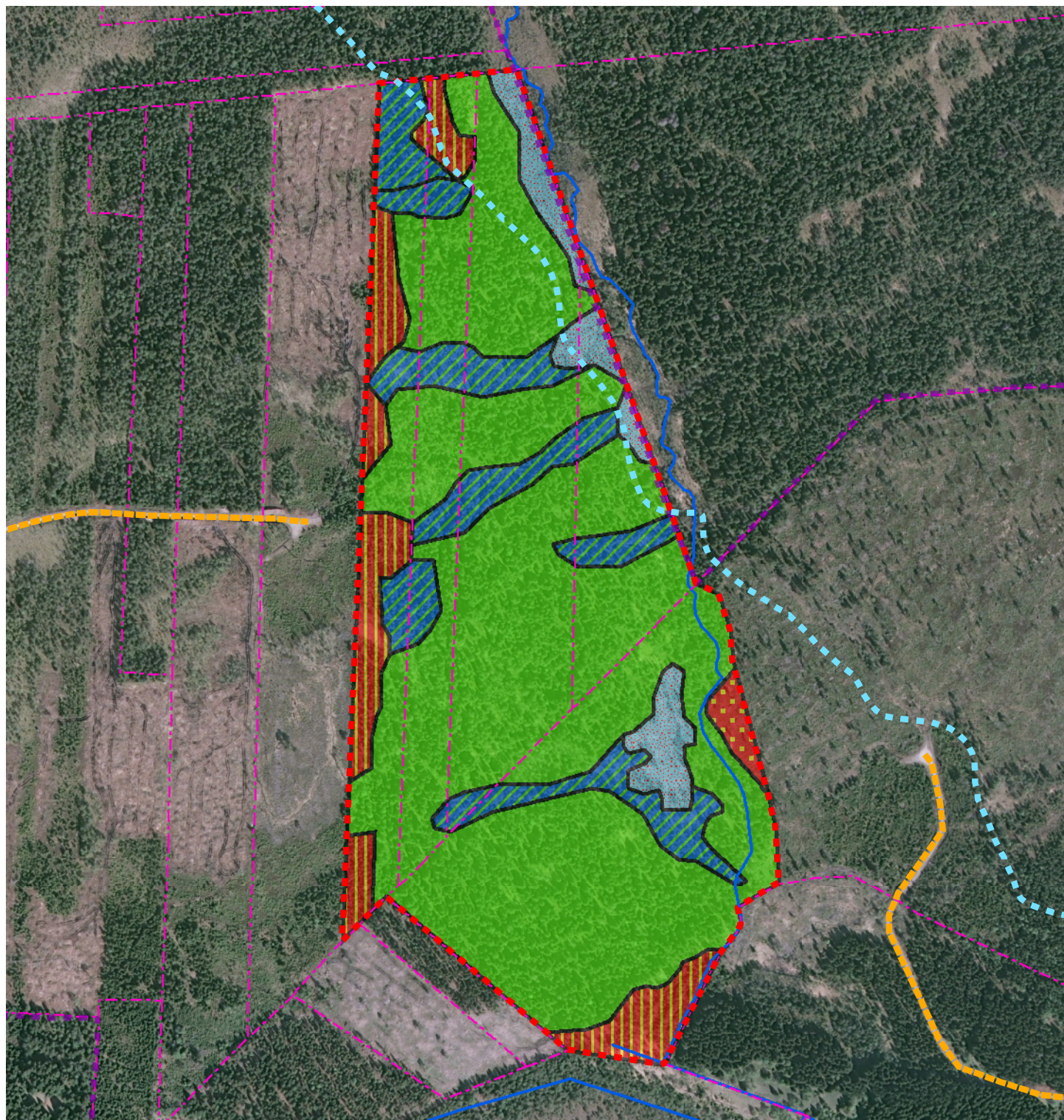
0 100 200 Meter

Illustrationskarta till skötselplan för
naturreservatet Offerstenen
Tillhör Länsstyrelsens beslut
datum 2017-12-05, dnr 511-43473-2015

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Bilaga 2b, Naturtyper 2016 Naturreservatet Offerstene, Falköpings och Skövde kommuner

Naturtyper

- Barrblandskog
- Barrsumpskog
- Hygge
- Kärr
- Ungskog/plantskog

- Vandringsled
- Vattendrag
- Mindre väg
- Fastighetsgräns
- Naturreservatet Offerstene
- Naturreservatet Sydbillingens platå

Skala (i A4): 1:6 000

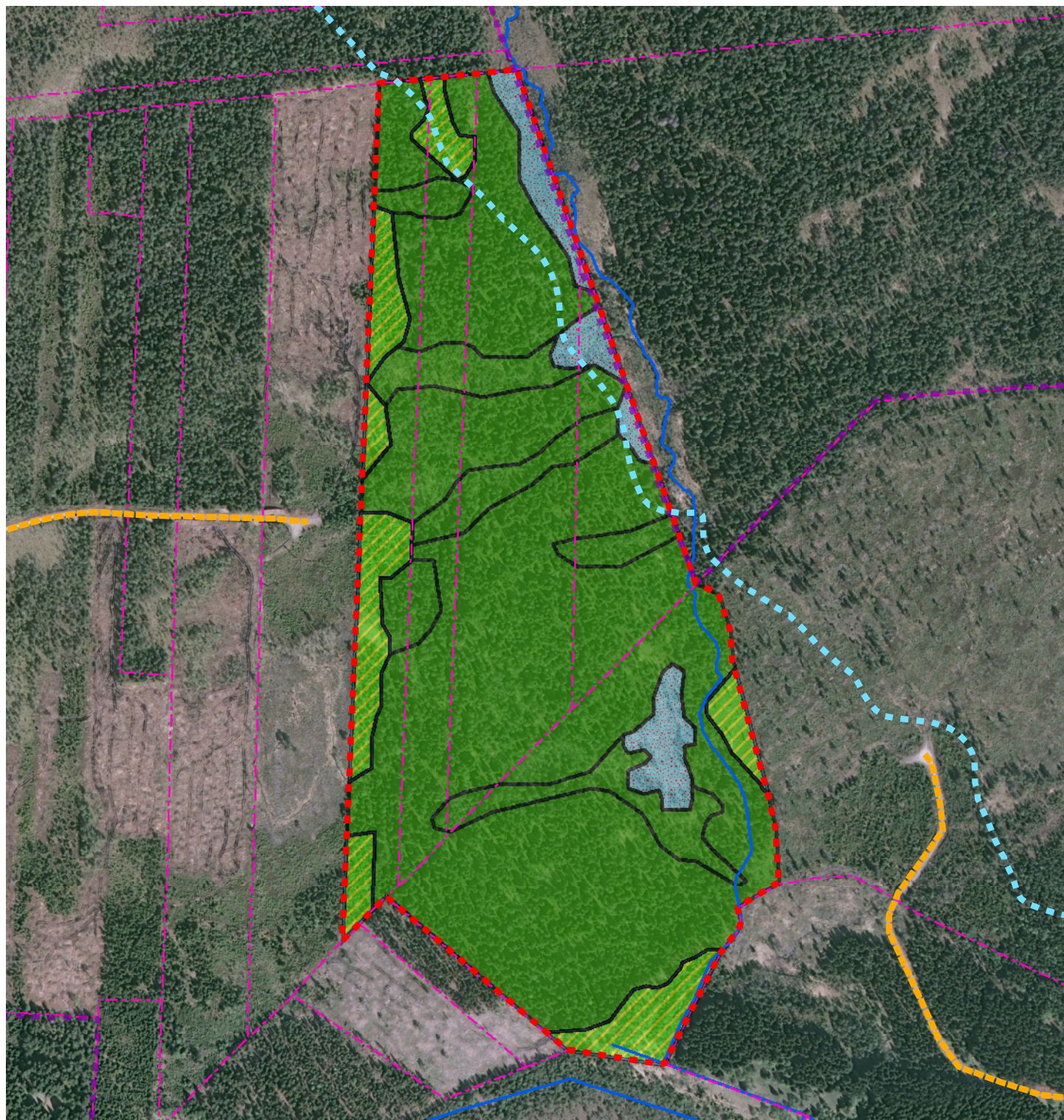
0 100 200 Meter

Illustrationskarta till skötselplan för naturreservatet Offerstene
Tillhör Länsstyrelsens beslut
datum 2017-12-05, dnr 511-43473-2015

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga 2c, Natura 2000-habitat 2016 Naturreservatet Offerstenen, Falköpings och Skövde kommuner

Habitat, fullgod status

- 9010 - Taiga
- 7140 - Öppna mossar och kärr

Icke habitat (utvecklingsmark)

- 9010 - Taiga

 Vandringsled

 Vattendrag

 Mindre väg

 Fastighetsgräns

 Naturreservatet Offerstenen

 Naturreservatet Sydbillingens platå

Skala (i A4): 1:6 000

0 100 200 Meter

Illustrationskarta till skötselplan för naturreservatet Offerstenen
Tillhör Länsstyrelsens beslut
datum 2017-12-05, dnr 511-43473-2015

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan